

“Надія, до якої кличе нас Господь”. Пастирський лист Синоду Єпископів Української Греко-Католицької Церкви до духовенства, монашества та всіх вірних УГКЦ

«Не перестаю дякувати за вас і згадувати вас у моїх молитвах,

*щоб Бог Господа нашого Ісуса Христа, Отець слави,
дав вам дух мудрости та об'явлення, щоб Його добре спізнати;
щоб Він просвітив очі вашого серця,
аби ви зрозуміли, до якої надії Він вас кличе»
(Еф. 1, 16–18)*

Дорогі в Христі!

Спільно слухаючи Боже слово та прислухаючись до того, як б'ється серце нашої Церкви на різних континентах світу в умовах пандемії, ми, владики Синоду Єпископів Української Греко-Католицької Церкви, об'єднані у наших синодальних діяннях 2021 року Божого разом із вами, любі сини і доньки нашої матері Церкви, хочемо за допомогою цього листа роздумати, як нам бути живою та істинною Христовою Церквою, спільнотою Господніх учнів, посеред викликів нинішнього світу — у мирі та радості! Відповідь на це питання слід шукати з глибокою вірою в Ісуса Христа, з надією, нам даною, у свідомості батьківської любові Отця та сили Духа Святого, яка діє в нас. Дивлячись на десятиліття, яке стелиться перед нами, хочемо разом із вами застановитися над нашим спільним майбутнім.

1. Продовження душпастирського плану «Жива парафія — місце зустрічі з живим Христом». Насамперед ми хотіли б вам нагадати основи нашої спільної програми «Жива парафія — місце зустрічі з живим Христом». Реалізація цього душпастирського плану, який ми започаткували 2011 року, допомагала нам постійно звертати увагу на три запитання: як нам зростати у вірі? як нам зростати у святості? як нам зростати в служінні та любові? При цьому ми акцентували

на перших трьох елементах «Живої парафії», якими є: Боже Слово і катехизація, Святі Таїнства і молитва, служіння ближньому (дияконія). Це аспекти, які виражають внутрішню природу Церкви, визначали її життя від апостольських часів і залишаються основними до сьогодні для кожного покоління Христових учнів. У цих елементах нам назустріч виходить Христос-Учитель, Христос-Архиєрей, Христос — Добрий Пастир та Лікар душі і тіла.

У реалізації всецерковного душпастирського плану «Жива парафія» до 2020 року ми зосередилися головню на парафіяльній спільноті як на середовищі, у якому віруючі найчастіше зустрічаються з Христом через християнське навчання, спільну молитву та служіння ближньому. Плекаючи та оживляючи наші парафії, ми бажали оновити всю нашу Церкву.

Варто згадати, що до «Живої парафії» входили й інші складові елементи: провід — управління дарами, плекання та служіння єдності і місійний дух (пор. Пастирський лист Блаженнішого Святослава до вірних УГКЦ «Жива парафія — місце зустрічі з живим Христом», 2 грудня 2011 р.). Тож програма продовжується, і нам слід працювати над її втіленням та поглибленням у кожній парафіяльній спільноті.

Водночас елементи «Живої парафії» треба застосовувати не лише до парафії, а й до кожної християнської спільноти, великої чи малої, особливо до сім'ї. Адже християнська родина покликана бути місцем навчання віри, школою особистої та спільної молитви, а також осередком жертвовного служіння ближнім. Врешті, це покликання стосується кожного християнина — диякона, священника і єпископа, чоловіка і жінки, дитини і молодої людини, богопосвяченої особи і мирянина.

2. Душпастирське навернення. Будь-яка ініціатива вимагає певного усвідомлення своїх немочей. У цьому немає нічого дивного. На самому початку нашого християнського життя, ще до того як нас привели до очищувальних вод Хрещення, треба було, щоб ми (а більшість з нас устами хресних батьків) зреклися сатани і всіх його діл. Символіка чину Хрещення пригадує нам, що ми не можемо йти за Христом, якщо не очистимося від усього, що нас відводить від Нього. Це відречення від світу зла не одноразове, а постійне, і триває впродовж усього нашого життя. Немає на світі християнина, який не потребує навернення і покаяння: єпископи, духовенство, богопосвячені особи, миряни, від наймолодшого до найстаршого... Усі ми створені на образ і подобу нашого Господа. Образ Божий у нас діє завжди, натомість відновлення подоби Божої вимагає нашого зусилля, бо відновлення впалої

людської природи потребує безнастанної духовної боротьби, регулярного іспиту сумління, постійної відкритості до оновлюючої Божої благодаті. Тому в нашій літургійній традиції ми повсякчасно просимо в Господа: «Осталий час життя нашого в мирі і покаянні скінчити».

Серцевиною духовної боротьби є постійні зусилля задля подолання нашої схильності до егоїзму духом самовідречення за прикладом Христа. У Посланні до филип'ян Апостол народів пише: «Плекайте ті самі думки в собі, які були й у Христі Ісусі. Він, існуючи в Божій природі, не вважав за здобич свою рівність із Богом, а применшив себе самого, прийнявши вигляд слуги, ставши подібним до людини...» (2, 5-7).

Це передусім стосується працівників у Христовому винограднику — нас, єпископів, і наших найближчих співпрацівників, священників, які сьогодні покликані до справжнього душпастирського навернення. Що це означає? Під сучасну пору треба серйозно говорити про нашу готовість змінюватися на краще, використовувати новітні засоби спілкування між людьми, між Церквою та суспільством, яке швидко трансформується, та шукати щоразу ефективніших способів, як нам бути разом і один одному служити. Треба замислитися над потребою реформування церковних структур, над новим динамізмом і творчістю в служінні, над запровадженням таких душпастирських підходів, які дадуть можливість мирянам проявити свої таланти для здійснення місії Церкви, над спроможністю давати відповіді на реальні духовні потреби Божого люду, над умінням відчитувати «знаки часу», над формою спілкування з іншим, позначеною відчуттям соборності і духом співпраці, над подоланням страху, що стоїть на заваді створенню оновленого євангельського способу буття пастирем згідно із серцем Христовим у XXI столітті.

Відречення від зла, усвідомлення історичних помилок і самовідречення не є самоціллю. Ці жести повинні вести нас до відкритості й прозорості, до автентичного духовного супроводу і християнської близькості. Тому нам треба постійно очищувати наші наміри, щоб у нас діяла не наша, а Божа воля. У такий спосіб ми наслідуватимемо самого Христа-Господа, який сказав про себе: «Я зійшов з неба не для того, щоб волю власну чинити, а волю того, хто Мене послав» (Ів. 6, 38).

Навернення — це не проста відмова від чогось, а єднання з кимсь — Ісусом Христом, як це писав св. Павло: «Живу вже не я, а живе Христос у мені» (Гал. 2, 20). Воно

робить нас вільними для того, щоб у Христі ми стали живою спільнотою дітей Божих. Навернення наближає людину до Бога — єдиного Святого, а ця Божа близькість — з нами і до нас — робить нас плідними в духовному житті та душпастирському служінні та чинить успішною місію Церкви в усі часи та серед усіх народів.

3. Розбудова мереж сопричастя. У ті моменти, коли перед нами постають складні вибори і випробування, стараймося відповісти на питання: що б у цій ситуації зробив Ісус? Як би Він поведився на моєму місці? Такий підхід можуть застосовувати не тільки поодинокі особи, а й інституції, зокрема наша Церква, яка сьогодні питає себе: як нам іти далі? як проповідувати Царство Боже в цьому фрагментарному, глибоко поділеному і зраненому світі XXI століття? як бути світлом для нинішнього світу?

Багато відповідей отримаємо, коли приглянемося до життя і діяння нашого Господа. Насамперед Христос часто відходив на самоту, щоб молитися. Ставши людиною, Син Божий постійно чув над тим, щоб воля Отця здійснювалася в Ньому. Він прирівнював здійснення Божої волі до щоденної поживи: «Їжа моя, — волю чинити того, хто послав Мене, і діло Його вивершити» (Ів. 4, 34). Зберігаючи духовну «вертикаль» — послух Отцеві в постійній молитві і в здійсненні Його спасенної волі, Господь вибудовував у світлі волі Божої свої стосунки із людьми, чого й очікує сучасна культура від нас, Його учнів.

Ісус був майстерним творцем міжособових стосунків і сопричастя: через зустрічі, зцілення, проповіді Він будував і розвивав середовище учнів, послідовників і свідків, яке згодом стало фундаментом побудови Церкви. Пригадаймо, що основою Церкви є не *щось* — кодекс правил і практик, ідеологія, розгалужена структура чи піраміда, а *Хтось* — сам Ісус: «На Ньому вся будівля, міцно споєна, росте святим храмом у Господі» (Еф. 2, 21). Христос постійно горнув до себе різних людей, клав основи для спільного слухання Божого слова, спільної молитви та спільного служіння.

Спосіб діяння та стиль місії Ісуса прийняв святий Павло, Апостол народів. Його невтомна проповідь і численні подорожі, листи і послання — це розвиток, зміцнення і гуртування мережі, спільноти впізнаваних, конкретних осіб, — не безіменних мас, — зібраних у Господнє ім'я. За прикладом свого Вчителя, апостоли, які стали учнями-місіонерами, лишалися близько до поодиноких людей і спільнот. Вони спішили від однієї спільноти до іншої, плекаючи єдність у вірі та солідарність

у любові. Так діяли і їхні наступники впродовж історії.

Ця мережа братерської спільноти у вірі та солідарності в любові настільки важлива, що навіть члени нашої Церкви під проводом своїх пастирів у часи комуністичних переслідувань на матерніх землях, попри великі обмеження та небезпеки, продовжували її підтримувати, і робили це за благодаттю Божою досить успішно: в підпіллі діяли монастирі, семінарії виховували нових священників, у приватних помешканнях вірні збиралися на молитви і богослужіння.

Сьогодні ми ще більше покликані до таких особистих і церковних стосунків на різних рівнях: у сім'ї, у школі, на роботі, у парафії та єпархії і між єпархіями, між богопосвяченими спільнотами і монастирями.

Осердям сопричастя Христових учнів є любов (пор. 1 Кор. 13, 13). «З того усі спізнають, що Мої ви учні, коли любов взаємну будете мати» (Ів. 13, 35). Спільнота Христова, по суті, є мережею любові та служіння. Про це гарно свідчать Діяння святих апостолів: «Громада вірних мала одне серце й одну душу, і ні один не називав своїм щось з того, що кому належало, але все в них було спільне» (4, 32). Як добре, коли є співпраця і солідарність! Ця мережа душ протягом тисячоліть обіймала знедолених, гоїла рани, долала прірви між людьми, підносила тих, хто перебував внизу соціальної драбини, і продовжує це робити донині.

Розвиток медійних технологій — від винаходу письма і друкарства до інтернету — це те саме мережеве спілкування, яке є природним, необхідним для людини. Людське життя в різних вимірах — це сплетіння, мереживо стосунків. Відомий католицький письменник XX століття Томас Мертон сказав: «Ніхто не є самотнім островом». Ми наново відкриваємо це в сучасній культурі з її тенденцією до індивідуалізму і поляризації та глибоко переживаємо тепер, у час пандемії. Карантин показав, що мереживо людських стосунків може як руйнувати, так і бути життєдайним. Ми потребуємо взаємин з іншими людьми, як повітря, проте ці взаємини повинні бути здоровими, зціленими, позначеними вмінням слухати і чути одне одного, а не отруйними, токсичними. Ми маємо стати Церквою здорових стосунків, дружніх спільнот Христових учнів, які соборно думають і синодально діють, переживаючи спільне паломництво створеного світу до свого Творця, з Христом на чолі. Просімо Святого Духа, щоб в усіх наших стосунках були Його плоди: любов, радість, мир, довготерпіння, лагідність, доброта, вірність, тихість, здержливість (пор. Гал. 5, 22–23).

4. Дорога зцілення ран і лікування травм. Проходячи містами, містечками і селами Святої Землі, Ісус збирав учнів і проповідував Царство. Одночасно Він показував на зрозумілому для всіх прикладі, чим є Царство, — слухав, милосердився і зцілював: «Ісус обходив усі міста і села, навчаючи в їхніх синагогах, проповідуючи Євангелію царства та вигоюючи всяку хворобу й недугу» (Мт. 9, 35). Він зцілював від кровотечі та сліпоти, одержимості та прокази, паралічу та остаточної людської недуги — смерті. Зцілення — це прояв Божої любові та уприсутнення Його Царства: «Він їх прийняв і говорив їм про Царство Боже та оздоровляв тих, що потребували того» (Лк. 9, 11). Господь дає приклад, як ми маємо діяти і проповідувати — зцілювати рани і недуги іншого, особливо в контексті пережитого досвіду геноцидних тоталітарних режимів, що нищили людину і трощили її гідність.

Ми не можемо мріяти про майбутнє нашої Церкви, якщо не задумаємося над потребою зцілення травм — особистих, родинних, спільнотних, церковних, національних, історичних і глобальних. Сучасні знання законів психіки, динамізму свідомості, волі та почуттів людини, досвід душпастирського служіння та спілкування демонструють, наскільки ми всі потребуємо зцілення. Цілі покоління вірних нашої Церкви пережили великі потрясіння, які, на жаль, не припинилися, а набувають нових форм. Геноцидний режимний терор і світові війни, колоніалізм і насилля, ув'язнення і вимушена еміграція, нова війна і пандемія — залишають глибокі рани на людських душах, на сім'ях і на всьому суспільстві.

Ці рани потребують зцілення таїнственным, ніжним, особистим Божим доторком. Інакше біль, страх і недовіра переходять в агресію, шкідливі пристрасті і залежності. Де немає правдивої любові між Божими синами і доньками, там поселяються звабліві, популістські ідеології. Дешеві обіцянки, спрощені та оманливі відповіді на глибинні потреби людської душі калічать і викривлюють психіку й мислення цілих суспільств. Сила, що зцілює, благодать Святого Духа, що здатна загоїти рани минулого і сучасного, впливає із зустрічі з живим Христом, Лікарем душі і тіла, який об'являється у взаємній любові Його послідовників. І саме носієм цього Джерела зцілень є і повинна бути наша Церква, усі її спільноти та інституції.

Пандемія, яку кожен із нас переживає, дала змогу ще виразніше побачити обличчя скаліченого людства і потреби зраненої людини, яка страждає від самотності, страху, тривоги, залежностей, неспокою та несправедливості. Ми потребуємо Цілителя і самі маємо бути знаряддям зцілення, щоб являти Царство, яке проповідуємо. Саме з дороги зцілення, яка переплітається зі стежками покаяння,

відкривається шлях до справжньої місіїності. Діти Церкви, які досвідчили її життєдайну любов, усвідомили своє покликання до Божого синівства, дарованого в Хрещенні, стають місіонерами, що проповідують Євангеліє відкуплення і оздоровлення.

5. Близькість і практична увага до вбогих і маргіналізованих. Парадоксальним чином ми досягаємо зцілення не тоді, коли зосереджуємося на собі самих, на своїх труднощах, потребах і проблемах, а коли відкриваємося у співчутливій і милосердній любові до своїх ближніх, намагаючись через людську присутність і близькість дати їм відчути Божу цілющу присутність і животворну любов. Про цей євангельський парадокс наш Господь сказав: «Хто своє життя зберігає, той його погубить; а хто своє життя погубить задля Мене, той його знайде» (Мт. 10, 39). Губити своє життя задля Христа означає присвячувати його служінню нашим ближнім, зокрема найбільш знедоленим, убогим, маргіналізованим, яких Господь називає своїми «найменшими братами» і каже, що все, що ми зробили одному з них, ми Йому зробили (пор. Мт. 25, 40). Тож у служінні ближньому з любові людина «віднаходить своє життя», тобто повертається до найбільшої правди про себе саму як про улюблену дитину Божу, створену з любові й покликану до любові.

Слушно зауважив один із наших сучасників, Карло Марія Мартіні: «Бог присутній у кожному ділі любові, в усіх знаках прощення, у зобов'язаннях тих, які ведуть боротьбу проти насилля, ненависті, нестачі, страждань». Те, що характеризує християнську любов, це її конкретність. Як конкретно є кожен наш ближній із його неповторними щоденними потребами і нуждами, так само конкретно має ставати Божа присутність у наших вчинках милосердя: голодного нагодувати, спраглого напоїти, нагого зодягнути, подорожнього прийняти в дім, хворого і ув'язненого відвідати тощо (пор. Мт. 25, 35–36; Іс. 58, 6–7; Послання Синоду Єпископів УГКЦ 2020 р. «Залишиться вам одне — те, що ви далі вбогому!», 1).

Наше служіння ближнім часто проявляється в заспокоєнні їхніх нагальних і першочергових потреб і нужд. Проте Божа любов спонукає нас сягати до кореня людських бід і нещасть, який часто прихований у людському гріху і проявляється в отруєних несправедливістю суспільних відносинах. Тому наші християнські зусилля принесуть ще більші плоди, коли ми, поряд із заспокоєнням потреб певної особи, нашого ближнього, змагатимемося за зцілення суспільної гріховності і таким чином утверджуватимемо спільне благо, з якого черпатиме надію кожен член людської спільноти.

Святіший Отець Франциск закликає нас ставати щоразу більше Церквою, яка виходить поза себе, щоб служити. І в цьому натхненні вміщено заклик до кожного з нас виходити із зони власного комфорту, відриватися від себе і відкриватися щоразу більше до своїх ближніх. На практиці це означає скеровувати свою увагу і кроки до конкретних людей, які живуть «на периферіях» сучасного світу, сповнені страхом, смутком і безнадією; до тих, чий крик про допомогу не доходить до вух оточення, закам'янілого в байдужості й егоїзмі, але повинен знайти відгомін у серці справді віруючої людини, урухомлюючи в її житті потоки солідарності, співчутливого слухання та милосердної любові. Так ми зможемо в сучасному світі, зануреному у страх смерті і тривогу перед днем прийдешнім, принести знак надії, яка «не засоромить, бо любов Бога влита в серця наші Святим Духом, що нам даний» (Рим. 5, 5). Саме наше ставлення до ближнього, наша готовність до служіння стане знаком нової надії і доказом автентичності та глибини нашої віри.

6. Християнська сім'я — домашня церква. Говорячи і проповідуючи про християнську родину, праведний митрополит Андрей був переконаний, що подає «науку, від якої залежить і на якій спирається майбутність цілого народу» (Про християнську родину, 1900 р.). У цьому ж дусі свого великого попередника патріарх Йосиф на схилі літ писав у своєму «Заповіті»: «Батьки, християнська родина — це основа здорового суспільства, народу, нації. Це запорука їх росту і сили! І тому заповідаю вам: збережіть, а де її розхитано, оновіть в Українському народі справжню християнську родину, як незгасне вогнище життя і здоров'я Церкви та Народу!». Тож наша Церква, продовжуючи діло цих славних праведників, звертає особливу увагу на духовну опіку і духовний супровід родин.

Минулий 2020 рік був позначений стражданням мільйонів людей на всій планеті через пандемію. Цей час нечуваних досі випробувань з особливою силою показав нам, наскільки великим даром є для нас, християн, можливість збиратися разом, як перші Христові учні, на молитві «в тому самому місці» (пор. Ді. 2, 1), на ламанні Євхаристійного хліба і на призиванні Святого Духа, який преображає спільноту Божих дітей, чинячи її живим Тілом воскреслого Спасителя. Ми всі дуже болісно пережили і ще почасти надалі переживаємо «євхаристійний голод», тугу за живою участю в Літургії. Карантинні обмеження, запроваджені урядами багатьох країн, змусили нас на деякий час вийти з храмів і перейти до наших домівок. Дехто побачив у цьому русі Божого народу здійснення слів пророка Ісаї: «Іди, народе мій, увійди у свої кімнати й замкни за собою двері, сховайся на часинку, поки гнів

не перейде!» (Іс. 26, 20).

Ми з вдячністю можемо ствердити нині, що наші родини і християнські сім'ї у цей нелегкий час стали місцем великого і переконливого свідчення віри. Батьки отримали нагоду спільно з дітьми читати Святе Письмо, молитися і брати участь в онлайн-трансляціях богослужінь із парафіяльних чи катедральних храмів. Досвід нашої підпільної Церкви, ще такий свіжий у пам'яті старшого покоління, знову став у пригоді, показуючи унікальну і неповторну роль сім'ї в плеканні та передаванні віри. Ніщо не може заступити доброго прикладу практикуючих християнських батьків. Свідчення здорової християнської сім'ї потрібне в сучасному суспільстві, можливо більше ніж будь-коли в людській історії.

Проте не одна сім'я відчула у болісний спосіб всі свої обмеження і слабкості, які проявилися в ці довгі тижні й місяці карантинних обмежень. Не одна сім'я пережила втрату рідних, кризу, напруження. Не одна людина усвідомила, що не може виявляти терпеливу і милосердну любов стосовно найближчих. Не одні батьки відчули, що не підготовані до того, щоб мудро і по-Божому провадити своїх дітей і підтримувати одне одного в мандрівці віри посеред розбурханого моря пандемії та спричинених нею труднощів. На ці людські, духовні та психологічні обмеження накладалися зовнішні чинники, як-от втрата роботи, зменшення заробітної платні, що стало джерелом додаткового страждання і неспокою в родинах. Усім нашим сім'ям прагнемо висловити запевнення в близькості та молитвах.

Водночас поновлюємо заклик до душпастирів поставити в центрі уваги душпастирство родини, катехизацію сім'ї, яка покликана бути у світі відображенням спільноти Пресвятої Тройці та знаком надії для всього людства. Віруюча сім'я, яку церковна традиція називає домашньою Церквою, має в усі часи бути «дорогою Церкви». Про це говорив святий Іван Павло II: «Так, сім'я є за своєю внутрішньою природою „дорогою Церкви“, яка розпізнає у ній суттєвий і незамінний елемент Божого промислу щодо людства. Сім'я, як вірний, нерозривний та плідний союз єдності і любові між чоловіком та жінкою, є привілейованим місцем особистого і суспільного розвитку. Хто сприяє сім'ї, сприяє розвиткові людини; хто атакує сім'ю, атакує людину. Навколо сім'ї і навколо життя розгортається сьогодні найголовніший виклик, який зачіпає саму гідність людини» (Загальна аудієнція, 8 жовтня 1997 р.).

7. Місійність і вихід назустріч світові. Місія Церкви проявляється через служіння слова і зцілення, через буття поруч із людиною в її радощах і стражданнях, успіхах

і викликах, через слухання голосу ближнього та проповідування Євангелія милосердя знедоленій людині всіх часів. Церква виходить, щоб проголошувати Євангеліє, хрестити всі народи (пор. Мт. 28, 18–20), а робить це, долаючи бар'єри — мовні, етнічні, культурні, расові, соціальні. Слова Ісуса, сказані до апостолів після Воскресіння, показують нам, що Бог бажає саме такої динаміки: «Та ви приймете силу Святого Духа, що на вас зійде, і будете Моїми свідками в Єрусалимі, у всій Юдеї та Самарії й аж до краю землі» (Ді. 1, 8).

Папа Франциск вчить: «Сьогодні Ісусовий заклик „ідіть“ постійно створює нові сценарії та виклики для євангелізаційної місії Церкви, і всі ми покликані до нового „виходу“ на місії. Кожний християнин і кожна спільнота повинні розпізнавати дороги, які їм вказує Господь, але всіх нас Він запрошує прийняти цей заклик: вийти з власного вигідного життя і відважитися йти в усі закутки, де необхідне світло Євангелія» (Апостольське поучення «Радість Євангелія», 20). Святі душпастирі вміли відчувати цей заклик Святого Духа та виходити поза звичні сфери душпастирства, щоб поширювати світло Христового Євангелія в сучасних їм суспільствах. На десятиліття випереджує наш блаженний священномученик Омелян Ковч місійний рух сучасної «Церкви у виході», коли у своїй славній книжечці «Чому наші від нас втікають?», написаній під час ув'язнення в бережанській тюрмі наприкінці 30-х років минулого століття, твердить: «Вже великий папа Лев XIII висказав глибоку думку: „Fuori di sacristia!“ (Поза захристію!). Так, у наш час священник дійсно мусить розвинути свою діяльність поза захристією. Отже, коли священник хоче задержати своє стадо при вірі, церкві й обряді, то він мусить „вийти з захристії“ і мусить брати живу участь у громадянському житті своєї парохії... Не буде цього робити, то стратить ґрунт під ногами, як це вже не одному й трапилося».

Ми не повинні обмежуватися проповіддю Божого слова тільки серед «своїх», а йти проповідувати різним народам зрозумілою їм мовою. Кожен із нас — єпископ, священник, диякон, семінарист, монах, монахиня, хлопець, дівчина, батько, мати — хай відгукнеться на цей заклик наступника апостола Петра до «виходу на місію» там, де живе, працює, відпочиває!

Цей «вихід» буде плідним і благословенним лише тоді, коли кожен із нас буде його робити з Христом і в єдності з Церквою. «Сьогодні дуже важливо, щоб Церква, у вірності прикладові свого Вчителя, вийшла проголошувати Євангеліє всьому світові, у будь-яких обставинах, не вагаючись, охоче і безстрашно. Радість Євангелія є для всіх людей — нікого позбавити її не можна. Вифлеємським пастухам ангел

проголошує: „Не бійтесь, бо я звіщаю вам велику радість, що буде радістю всього народу“ (Лк. 2, 10)» (Радість Євангелія, 23). Рухаймося вперед, відважно виходьмо на пошуки тих, хто далеко, і запрошуймо тих, які перебувають на дні суспільства, проявляймо ініціативу! (пор. там само, 24).

* * *

Дорогі в Христі! Якщо пропозиції і пріоритети, подані тут, мали б стати програмними на наступні роки в нашій Церкві, потрібно, щоб кожен із нас, і ви, і ми, відчували своє покликання і свою відповідальність перед Богом за отримані від Нього духовні дари. Відкиньмо все, що нас стримує від Христа! Відкриймося на дар Святого Духа, який сходить на кожного з нас і приносить свій плід через нас! Будьмо живими іконами Божої доброти у світі! Будьмо носіями миру і зичливими благовісниками Христової любові, яка не накидається, а запрошує до спільного життя з Отцем у Святому Дусі! Безперервно маймо перед очима приклад наших ревних попередників у вірі, від апостольських часів до новомучеників та ісповідників віри ХХ століття, які попри всі випробування часу залишалися «веселі в надії, в горі терпеливі, в молитві витривалі» (Рим. 12, 12).

Нехай в кожного на устах і в серці буде молитва верховного апостола Петра, живого свідка нашої надії: «Благословен Бог і Отець Господа нашого Ісуса Христа, що у своїм великим милосерді віродив нас до живої надії через воскресіння Ісуса Христа з мертвих, до спадщини, яка не може ні зотліти, ні заплямитися, ані зів'янути, — збереженої для нас на небі» (1 Пет. 1, 3-4).

Благословення Господнє на вас!

Від імені Синоду Єпископів
Української Греко-Католицької Церкви

† СВЯТОСЛАВ

*Дано в Києві,
при Патріаршому соборі Воскресіння Христового,
у день святого мученика Лонгина сотника,
29 (16) жовтня 2021 року Божого*